Ч. 239 (13.478). Львів, вівторок 12. вересня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.922.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Італійсько-більшовицька умова.

Женева, 5. вересня 1933.

Дня 4. вересня оголошено в Римі зміст італійсько-совітської „умови приязні, ненападу і невтральности", як повідомляє дотичний женевський дневник. Колиб якийсь українець стурбовано запитав, чому Італія заключила цю умову? То йому можна булоб відповісти, а чому Італія не мала її заключити? „Приязні" в цій умові властиво зовсім непомітно. Та й хто говорить у наші часи про приязнь? Поза тим зміст умови наскрізь негативний. Обидві сторони обовязуються не робити того чи іншого, але зовсім не обовязуються робити щось. Чого варті більшовицькі зобовязання загально відомо, а тим самим не багато варті можуть бути й зобовязання противної сторони.

Італія зробила теж саме, що раніше доконала Німеччина, а значно пізніше і Франція. Частина французької преси гадає, що Мусоліні заключив договір з СРСР лише длятого, щоби боронити його проти Гітлера. Але можливо також, що Мусоліні хоче лише боронити в Москві Гітлера проти занадто жвавих заходів Франції. Не виключене також, що він не хоче ані одного ані другого, а просто гадає собі, що умова з більшовиками Італії шкодити не може, а разом з тим дає Італії шанси рівні з іншими державами у справах сходу Европи.

Щодо самих більшовиків, то вони збирають колекцію умов передовсім для внутрішнього ужитку, щоб одібрати своїм внутрішнім ворогам надію на зовнішню поміч у тій чи іншій формі. Ці умови для більшовиків є окрім того ліками проти манії переслідування, на яку вони терплять, справді не без причин. При цім треба їм признати, що вони мають про „буржуазні" держави кращу опінію, ніж про самих себе. Для більшовиків ці умови не двобічні, але однобічні, обовязуючі лише для противників, тим більше, що до нападу на когось більшовики вже давно нездібні. У цьому відношенні Франція властиво не повинна булаб мати ніяких ілюзій.

На загал треба сказати, що кожна нова умова СРСР позбавляє в дечім значіння попередню умову, це є властиво таємниця „успіхів" більшовицької дипльоматії. Умова СРСР з Францією позбавила всякого значіння стару німецько-совітську умову, умова більшовиків з Італією сильно надщерблює значіння їх умови з Францією. І не треба бути пророком, щоби сказати наперед, що признання СРСР Америкою викличе негайну умову про ненапад з Японією. Кількість умов, які заключає московський уряд на всі боки стоїть у деякій мірі у відворотному відношенні до їх якости.

Трівала невтральність СРСР є утопією, але зовсім не тому, що соціялістична держава не може істнувати у буржуазному оточенні. Більшовицька деспотія з соціялізмом нічого спільного окрім фразеольоґії не має, та й від неї більшовики все більше відвикають. Немислимим є істнування держави, де шовіністичний деспотизм намагається винищити чужі нації, які творять мало не половину цілого населення.

Умови, які заключає московський уряд, не повинні дуже непокоїти поневолені нації СРСР. Ніодна з цих умов ані трохи не поліпшила міжнародніх відносин, ані трохи не збільшила певности Европи в її найближчій будучині, ані трохи не зменшила світової кризи. Німецька приповідка, що брехня має короткі ноги незвичайно добре пасує до пана Літвінова з його демагогічними обіцянками у Льондоні. Обіцяти тіж самі нуждені замовлення можна кільком державам, але дати їх всім неможливо. Довіз до СРСР зменшується ще скорше і ще більше ніж її вивіз. Коли торговельні умови зі СРСР не дають поважнішої користи іншим державам, то для населення більшовицької держави є вони страшним лихом. Експорт збіжа коштує життя мільйонів українських селян. Експорт дерева коштує життя соток тисяч засланців. Експорт нафти позбавляє населення міст можности варити страву.

Ті держави, що рахують на червону армію як на гарматне мясо, стоять властиво у противенстві до тих, що перебирають совітський експорт, отже часом і в противенстві до самих себе. Голод, збільшуваний вивозом засобів поживи, підкопує швидко й сили червоної армії. Голодової катастрофи у межах СРСР не заперечить вже ані Літвінов, ані Еріо, ані Радек разом з цілою масою оплачуваних европейських журналістів.

У тому часі, як московський уряд підписує на всі боки умови, українці та інші поневолені нації скріпили свій звязок з великою потугою, що зветься світовою пресою, на основі дійсного стану річей, який даремно намагаються заховати московські можновладці. Одно за одним валяться потемкінські села, вибудовані більшовиками, одну за одною зривається брехливі декорації, якими вони так довго дурманили світ; у цілій безмежній огидности виявляється московський злочин виголоджения міліонів чужонаціонального населення, відновлення людожерства, витворення здичавіння та епідемії для цілого світу.

Тим часом ще невідомо, детально, які зиски обіцяє собі італійський уряд від умови з більшовиками. Невідомо ще, скільки пшениці буде можна московському урядові купити на світовий ринок, але ті, що хочуть купувати та споживати збіже вирване у голодного українського селянства, повинні памятати, що його засіяно на ланах, де вода викидала весною на поверхню неглибоко закопаних мерців, які впали знесилені край дороги, мандруючи за хлібом; вони повинні памятати, що це зерно молотили і тягли до ваґонів люди часом опухлі з голоду і покриті чиряками від нелюдської поживи; ті, що хочуть їсти дешевий український хліб, масло, яйця та іншу поживу, повинні памятати, що її довозять з країни, де тиф усіх родів, дезинтерія і холера є постійними гостями, з країни, що під московським пануванням може подарує ще світові нові пошести, у порівнанні з якими зроджена світовою війною грипа буде дитячою забавкою.

Паперові умови, якими московський уряд намагається закрити наново жахливі відносини, що панують у межах СРСР, йому багато не поможуть. Папір ще нікого не захистив і не стримав. Але чим довше будуть терпіти великі держави сучасні відносини у межах СРСР, тим гірше для Европи, тим гірше для цілого світу. Хто йде за більшовиками чи разом з ними, той опиниться незабаром там, де вони є тепер.

М. Данько.

—o—

Мапи України на Світовій Виставі у Шікаґо.

(Проф. Пікард цікавиться Україною).

Український часопис „Америка", що виходить у Філядельфії, в статті „З життя в українському павільоні в Шікаґо" пише слідуюче: „Відважний дослідувач стратосфер, професор Пікард, який саме тепер перебуває у Шікаґо у звязку з проєктом нового лету до воздушних височин, вже тричі відвідав український павільон на світовій виставі. Кожного разу цей відомий дослідник і учений, якому в його відвідинах товаришив його брат, довго спинявся перед нашими експонатами, уважно розглядав прекрасні виставлені в павільоні ручні робота, мапи України і т. п. Видно, дійсно інтересувався добутками нашої культури, бо нераз робив помічення.

Згадані мапи випрацьовані як відомо Українською Господарською Академією в Подєбрадах. Майстерність, з якою виконані, постійно звертає на себе увагу відвідувачів нашого павільону. Так, цими днями, представники Великого Шікаґського Музею імени Юлія Розенвальда, звернулися до Української Корпорації з листом. Корпорацію просили після закінчення вистави, передати музееві наші мапи, які управа музею обіцяє вивісити у себе так, аби відвідувачі музею могли все добре їх бачити і в той спосіб інформуватися про Україну".

Інший часопис — „Народня Воля" (Скрентон), подає опінію про мапи України проф. Салівена, з Вільямс Коледж: „Ваші мапи — знамениті. Я тепер багато більше знаю про українські справи, ніж знав, заки побував у Вашім павільоні. Ваша вистава дуже добре вчить".

Як відомо, у Подєбрадській Академії, на замовлення Виставової Корпорації, при посередництві „Сільського Господаря" у Львові, виготовлено низку мап і картограм, а саме — мапу етнографічної території українського народу (зладив доц. Л. Шрамченко); мапу геольогічну та підземних багатств, промисловости, сільського господарства і ґрунтів України (зладжені під проводом проф. В. Іваниса); мапу заселення української етнографічної території (злядив проф. Б. Іваницький); мапу будівельних памяток України (склав і виконав, на замовлення Академії, доцент Педагогічного Інституту, архітект. В. Січинський). Статистичний та інший матеріял для окремих мап зібрали й подали члени професорського збору Академії — П. Вукіз, С. Гольдельман, М. Добриловський, Гр. Денисенко, Р. Димінський, В. Доманицький, Б. Іваницький, В. Іванис, К. Мацієвич, К. Осауленко, В. Садовський, В. Черелків і Л. Шрамченко, а виконали мапи абсольвенти Академії інженіри — О. Антипів, В. Добровольський, Б. Іваницький, Д. Кирилюк, П. Петренко і С. Черняхівський, а також доц. інж. О. Петрів, що одночасно є талановитими креслярами і мистцями.

П.

—o—

IV. унійна конференція у Пінську.

В днях 7—9. вересня відбулася четверта з ряду конференцій в Пінську в справі унії на північно-східних землях. Крім учасників з латинського і місцевого уніятського духовенства взяли в конференції участь делегації Богословської Академії зі Львова, представники оо. Студитів, Василіян і місіонарів Волиня, отців Редемптористів з Ковля. Також станиславівський єпископ помічник [illegible] в товаристві о. д-ра [illegible] взяли участь у [illegible]. Програму конференції [illegible]. Всіх учасників було понад сто. [illegible] реферати на уніонні теми виповнили теоретичні і практичні реферати [illegible] і річева дискусія над ними. [illegible] теми [illegible] дискусій викликав найбільше вражіння і найцікавішу дискусію реферат о. ректора Сліпого про візантинізм як форму [illegible] культури. Був то науково солідний синтетичний [illegible], що викликав живе зацікавлення [illegible] польських кругів духовенства, які жадали перекладу [illegible] його на польську мову задля поширення друком цих думок референта серед інтелігенції, що інтересується Сходом і унією. Річ виложена в рефераті о. ректора була для багатьох просто ревеляцією, як висловився один з присутніх латинських достойників. З дискусії висвітлено багато точок, які були досі у деяких [illegible] „противоречія" як пр. цезаропапізм, іконоборство [illegible] елементи візантійського християнства, [illegible] і богомильські елементи [illegible] ідеалам і символам візантійського [illegible] життя [illegible] формам релігійного [illegible] мистецтва. [illegible] знайдено [illegible] в боротьбі Вельфів з ґібелінами, а в [illegible] в релігійнім товаристві [illegible] Савонароли, Гуса і Лютра. [illegible] мистецтва, [illegible] візантійського [illegible] релігійних правд і [illegible] форм [illegible] в дискусії [illegible] єдности [illegible] життя [illegible]. Тому реферати і дискусії [illegible].

тусія над ним стали найбільш атракційною точкою, що заняла ціле передполудневе засідання другого дня нарад.

З практичних рефератів заслугували на увагу реферати о. Величковського, редемптористи з Ковля про практику сповіди у неоунітів, о. Домбровського, Ісусовця східного обряду про права східного обряду в католицькій церкві і о. Новіцького, унійтського священика, що вернувся недавно з Соловок, про можливість унії з Росії. Конференція закінчилася третього дня урочистим богослуженням, яке відправив Преосв. Микола Чарнецький в латинській катедрі в сослуженню східних духовників.

—o—

ПРОТИ РУСИФІКАЦІЇ ПРАВ. ЦЕРКВИ.

ЛУЦЬК, 10. 9. ПАТ. З нагоди свята в Почаївській Лаврі відбулася демонстрація правосл. населення Волині проти русофільської політики правосл. церкви. Коли після процесії митр. Діонізій мав вернутися до палати в Лаврі юрба розвинула 50 транспарентів з українськими барвами з написами проти русифікації православної церкви. Демонстранти домагалися української мови в церкві, іменування українських єпископів, відрусифікування церкви і т. д.

ХОЧЕ ОБОРОНИТИ МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ ПЕРЕД ВІЙНОЮ.

МОСКВА, ПАТ. На прийнятті, що його уладила в честь Еріота московська м. рада, Еріо сказав, що був одним із перших прихильників французько-більшовицького зближення. Влевив про приязнь фр. народу та сказав: У присутності ком. Літвінова, з яким сподіюся співпрацювати на будуче, заявляю, що нашим обовязком так працювати над миром, щоби діти Франції та СРСР вратувати від усяких терпінь і страхіть війни, які пережили їх батьки. Буду щасливий, коли моя праця в хосен мира і моя теперішня подорож наближать нас до тієї мети.

ВЖЕ ВЕРНУВСЯ.

Еріо виїхав із Москви через Ригу до Парижа.

МІНІСТЕР ФР. ЛЕТУНСТВА З ЕСКАДРОЮ ЛЕТИТЬ ДО МОСКВИ.

ПАРИЖ, ПАТ. Згідно з комунікатом м-ства летунства міністр Кот 12. вересня летить до Москви із ескадрою трьох 3-моторових літаків. З міністром полетить гол. технічний керманич Шомі, директор цивільного летунства Гагено та 7 вищих старшин.

БІЛЬШОВИКИ ПРИСЛАЛИ ПІЛСУДСЬКОМУ ДОКУМЕНТИ.

Як ми вже повідомляли, уряд СРСР запросив Пілсудського, щоби приїхав до Москви на 16-ті роковини існування червоної армії. До запрошення долучили як подарок поліційні документи з царських часів про діяльність Пілсудського як революціонера.

АВСТРІЙСЬКІ СТАРШИНИ ПЕРЕЙШЛИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Австрійський поручник Бруно Тушельберґер із батальону стрільців ч. 3. і підполковник Теодор Шварцзайґель із шкадрони драґонів ч. 5. перейшли 9. вересня рано німецький кордон у Зальцбурзі. Віддали себе в руки влади та сказали, що не можуть довше терпіти франкофільську владу канцл. Дольфуса.

ВІЧНИЙ АЗАНА

МАДРИД, ПАТ. Уряд Азани уступив наслідком зросту радикального награмку. Азана вже тричі був головою еспанського уряду. Не виключене, що през. Замора й тепер поручить Азані створити кабінет.

ГАКЕНКРАЙЦЛЕРСЬКІ ЛЕТЮЧКИ З ВЕЖІ СВ. СТЕПАНА.

В мин. четвер вполудне злетіло з вежі церкви св. Степана багато летючок із насмішливим віршиком проти Дольфусового уряду з одного та з великим гакенкрайцом із другого боку. Люди думали, що летючки падуть з літака. Щойно пізніше виявило слідство, що їх скинули з вежі св. Степана, та тих, що скидали, не зловили.

НАДОЛЬНОГО ПЕРЕНЕСЛИ ДО МОСКВИ.

БЕРЛІН, ПАТ. През. Гінденбурґ підписав низку номінаційних декретів на німецьких дипльоматичних станицях. Амбасадор в Москві Дірксен іменований амбасадором у Токіо, амбасадор Надольни з Анґори перенесений до Москви.

СТРАШНА КАТАСТРОФА НА АВТ. ЗМАГАННЯХ.

МІЛЯНО, 10. 9. ПАТ. В неділю на перегоновім шляху в Монзі відбулися міжнародні змагання автомобілів за нагороду „Гран Прі" Італії. Побідив Фаджолі на іт. машині Альфа Ромео. В других перегонах м. Монзі зударилися авта італ. керманичів Кампарі та Борцакіні. Кампарі згинув на місці, Борцакіні помер у шпиталі. В тім самім бігу рекордист скорости поляк гр. Чайковський перевернувся з автом. Авто згоріло з керманичем. Перегони здержали.

АВСТРІЯ — ФАШИСТІВСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ.

ЛЬОНДОН, 10. 9. ПАТ. „Пепль" повідомляє, що канц. Дольфус і кн. Штаремберґ хочуть оголосити Австрію фашистівською державою. Булоб ця нова держава побудована на зразок Італії. В концентраційних таборах помістилиб австрійських гітлерівців, які хочуть проголосити гітлерівську диктатуру в Австрії. Скасувалиб парлямент. До Австрії перепачкували багато зброї. Кн. Штаремберґ сказав одному фашистові, що в хвилину перевороту, що станеться з кінцем жовтня, Австрія матиме досить зброї, щоби оз броїти 100.000 люда.

—o—

НОВИНКИ

— **Під замітом вибивання шиб.** У жидівських хатах у Синевідську Вижнім і Корчині поліція арештувала 10 молодих українців. Їх відставили до розпорядження прокуратора в Стрию. Староста Гармата наказав на кошт громади Синевідсько В. вставити вибиті шиби та вдержувати постійну варту, що виконувала би службу в ночі.

— **Збіже під снігом.** В південній гористій лемківській частині горлицького повіту з причини холоду та дощів припізнилися ц. р. жнива. Досі є на полі около 60 проц. зжатого збіжа або й на пні. Рано 8. вересня в кількох місцевостях упав сніг і вкрив снопи збіжа, зложені в полукіпках. — Нічю на 10. вересня у підгірських громадах дрогобицького повіту обнизилася так температура, що вершки гір вкрилися снігом. Він зник щойно, як показалося сонце.

— **Редукції замужних у шкільництві не буде.** Президію союзу польського вчительства повідомили з авторитетного джерела, що тепер редукція замужних у школах неактуальна.

— **Арештували секретаря суду.** У Львові арештувала поліція, на приказ прокуратора, Шевалюка, старшого секретря окр. суду у Львові, якого недавно перенесли на емеритуру. Закидають йому, що за свого урядування зафравдував 10 тис. зол. Шевалюка мали іменувати комірником, та тепер це іменування відкликали.

— **За шпіонажу.** У Ковні судили бувш. службовця польського консуляту в Ризі Хмелевського, обвинуваченого в цьому, що займався шпіонажею на терені Литви. Дістав він півосьма року тюрми. Боронився Хмелевський, що йому, мовляв, підкинули шпіонський матеріял.

— **Привезли польських летунів із СРСР.** 9. вересня привезли до Столпців з СРСР вантажним автом розмонтований польський літак, що його зістрілила більшовицька прикордонна сторожа. Автом тим приїхали теж ранені летуни Тирала та Влодарчик.

— **Курерок та „Огнем і Мечем".** У звязку з вісткою, що польська шкільна влада здеградує Сенкевичеве „Оґнем і мечем" з обовязкової до звичайної домашньої лектури, тому що ображує національні почування українців, „І. К. Ц." містить протести читачів проти того. Від себе „Курерок" апелює до прем. Єнджеєвича, щоби скасував цей розпорядок, бо він суперечний з ідеєю державного виховання в школах...

— **Дрібні вістки.** Варшавський окружний суд засудив службовців спіртового монополю Мечислава Клопотовського та Пінкаса Жезніцького на 4 літ вязниці кожного за це, що вкрали 180.000 зол. на шкоду монополю. — У Ґдині виконали смертний присуд на монтері Йос. Мануті, зайнятому в пристані, обвинуваченому в шпіонажі. — У Торуні застрілився 24-літній студент із Варшави Тадей Фіхс, що приїхав на похорон свого брата підпор. Евгена Фіхса, який згинув в окр. леті довкола Польщі. — В Білогорщі під Львовом згоріла лісничівка.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — ДРУГИЙ СОКІЛ 2:1 (2:0):

Україна в складі: Бутель І; Цимбала, Олійник; Палісецький, Кіцила, Бутель ІІ; Лапчук, Магоцький, Кльоц, Воробець. Максимів.

Заслужена перемога чорно-червоних, котрі у першій частині грали без заміту і мали велику перевагу. У другій частині темпо слабше, більше з гри мав противник, котрий за всяку ціну хотів поправити висл. В Україні подобалася трійка нападу Магоцький-Кльоц-Воробець, Кіцила у помочі і Бутель І. на воротах. В другім Соколі найліпша поміч. Ворота для України здобув Магоцький 2, для Сокола Фістровіч. Суддя з Ряшів добрий. Перед змаганнями вручив голова Т-ва инж. Нагірний памятки з нагоди 200 і 100 змагань Воробцеви і Бутлеви І. Видців 700.

ЛЕХІЯ ІІ — УКРАЇНА ІІ 6:1 (2:1).

ЗМАГАННЯ ЗА ВХІД ДО ОКР. ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Гасмонея — Лехія 2:1 (2:1).

РЯШІВ. Ресовія — Ревера 1:1 (1:1).

ПЕРЕМИШЛЬ. Перемишль — Львів 5:3 (2:1).

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

ВАРШАВА. Польща — Югославія 4:3 (1:2).

КРАКІВ. Будапешт — Краків 2:0.

—o—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.